

PROTOKOLL
fra
møtet i Omsetningsrådets arbeidsutvalg

mandag 1. desember kl. 10:00

(Møte nr. 11 2008)

Møtet ble satt kl. 10:00

Til stede: Ottar Befring (leder), Elena Bråten (for Steinar Hauge), Pål Haugstad, Ole-Anton Teigen og Fredmund Sandvik

Fra SLF: Per Gunnar Skorge, Hilde-Kari Skarstein, Håvard Mjelde, Nina Strømnes Rodem, Ingeborg Randers-Pehrson, Kari Rasmussen Theting, Lars Folland, Astrid Røhmen Langaas og Anne Bakke

Forfall: Steinar Hauge

Lederen fastslo at møtet kunne gjøre vedtak.

1. DAGSORDEN

Vedtak:

Dagsorden godkjennes tillagt sak 8, om åpne møter i OR fremmet av leder Ottar Befring på AU-møtet.

2. GODKJENNING AV PROTOKOLL

Vedtak:

Protokollen fra møtet i Arbeidsutvalget 3. november 2008 og 19. november 2008 godkjennes.

Innhold:

1. Dagsorden	s. 1
2. Godkjenne foreløpig protokoll nr. 9 og 10 – 2008	s. 1
3. Fjørfe – Frivillig førtidsslakting av verpehøns i 2009	s. 3
4. Kjøtt – Søknad om ekstra midler over omsetningsavgiften til nasjonalt fotråteprosjekt	s. 10
5. Kjøtt - Maksimalsats for omsetningsavgiften på sau og lam i 2009	s. 14
6. Kjøtt - Omsetningsavgift på kjøtt i 2009	s. 16
7. Melk - Oppfølging av konflikten i Tine -Brev fra NHO Mat og Drikke	s. 18
8. Åpne møter i Omsetningsrådet	s. 28

Sak nr.: 3	Sektor: Egg	Beslutningsnivå: AU
Behandling: <i>AU: 01.12.2008</i>	Tittel: Frivillig førtidsslakting av verpehøns i 2009	Saks nr. (DL): 200830661- /514.32

Beskrivelse: Nortura har søkt om fullmakt til å gjennomføre førtidsslakting av verpehøns i 2009 for å redusere eggproduksjonen med inntil 1000 tonn

Hjemmel: Retningslinjer for gjennomføring av markedsregulering for egg § 2-1, jf. forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (FOR-2008-10-22 nr. 1136).

Vedlegg: Brev av 4. november 2008

Forutsetninger: Det er tilstrekkelig med midler til disposisjon i fondet for omsetningsavgift egg og at førtidsslakting av verpehøns er tillatt benyttet som reguleringstiltak også etter 1. juli 2009.

Behandling i AU: Enstemmig vedtak.

Vedtak: [AU godkjenner at førtidsslakting av verpehøns kan gjennomføres for å redusere eggproduksjonen med inntil 1000 tonn i 2009.](#)

[Følgende vilkår gjelder for gjennomføring av tiltaket:](#)

1. Virkeområde

Førtidsslakting av høns er en frivillig ordning for eggprodusenter. Det er et av virkemidlene som kan benyttes for å regulere tilførslene av egg til markedet.

2. Forutsetninger

Ordningsen med førtidsslakting av høns gjelder for 2009 og omfatter slakting av høner før ordinær slaktealder. Det er en forutsetning at andre aktuelle virkemidler vurderes og utnyttes parallelt. Det er videre en forutsetning at rådet for førtidsslakting (se pkt. 7) har vurdert markedet og anbefalt tidspunkt for igangsetting av førtidsslakting.

3. Avtale om førtidsslakting

Når kriteriene (se pkt. 4) er oppfylt, kan Nortura og produsent inngå gjensidig bebyrdende avtale om bruk av førtidsslakting i tråd med vurderinger foretatt av rådet for førtidsslakting. Avtalen følger alminnelige avtalerettslige prinsipper.

4. Kriterier for deltagelse i ordningen

Følgende vilkår må være oppfylt for å delta i ordningen:

- Produsentene må i perioden for førtidsslakting ha dyr i alderen 64-76 uker.
- Førtidsslaktingen skal omfatte hele innsettet.
- Produsenten skal ikke ha nytt innsett i verping før tidligst 8 uker etter planlagt ordinær slakteuke.

Produsenter som ønsker å delta i ordningen, melder seg på gjennom eggpakkeriet.

Eggpakkeriet sender liste til Nortura for ordningen med oversikt over:

- Navn, adresse og produsentnummer/organisasjonsnummer på produsentene
- Antall dyr som førtidsslaktes
- Ordinær slakteuke for innsettet
- Ukenummer ved 20 ukers alder for neste innsett av verpehøner
- Bekreftelse fra eggpakkeriet på at eggproduksjonen følger en normal utvikling og at leveransene av egg er opphørt.

For produsenter som avliver hønene på garden, dokumenteres dette ved faktura over kvantum levert til destruksjon. Ved omregning settes vekt pr. høne til 1,8 kg.

For produsenter som leverer høner til slakteri, bekreftes antall høner slaktet av slakteriet.

5. Kompensasjon

Produsentene som deltar i ordningen gis kompensasjon pr. slaktet høne på kr 1,50 pr. uke fram til ordinær slaktealder. Kompensasjonen forutsetter at det i tillegg til ukene som godtgjøres, skal være minimum 8 ukers opphold fram til avløsende innsett vil nå 20 ukers alder. Det gis ikke kompensasjon for planlagt slaktealder høyere enn 76 uker.

6. Administrasjon

Nortura administrerer førtidsslaktingen i henhold til dette vedtaket og beslutter hvilke produsenter som skal delta i ordningen. Nortura bekrefter i tillegg antall høns som er tatt ut til førtidsslakting

Ved større oppslutning om ordningen enn det som er tilstrekkelig for å redusere eggproduksjonen med 1000 tonn, skal Nortura legge til rette for en mest mulig lik fordeling av deltakelsen mellom de forskjellige pakkeriene sett i forhold til andel av samlet innveining. Det legges til grunn at det norske eggmarkedet er ett marked.

7. Råd for førtidsslakting

Det etableres et råd med 2 representanter fra Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund og 2 representanter fra Nortura. Rådet skal anbefale tidspunkt for igangsetting av tiltaket og omfang, jf. markedssituasjonen.

Rådet skal avgi rapport om bruk av ordningen til Statens landbruksforvaltning.

Rapporten skal inneholde en fordeling av uttatt eggvolum på hvert enkelt produsent.

8. Utbetaling

Nortura utbetaler kompensasjon til de produsenter som deltar i ordningen. Etter gjennomført førtidsslakting foretas et endelig oppgjør overfor Omsetningsrådet.

9. Kontroll

Produsenten, eggpakkeriet og fjørfeslakteriet er forpliktet til å gi de opplysninger som Omsetningsrådet finner nødvendig for kontroll. Det kan være dokumentasjon av

opplysninger gjennom leveringsavtale mellom eggprodusent og -pakkeri, avtale om bestilling av nytt innsett, revisorbekreftet oppgave fra slakteriet over slaktet antall høner og slakteuke, med videre.

10. Tilbakebetaling

Ved mislighold av bestemmelsene som gjelder for førtidsslakting av verpehøns i 2009 kan utbetaling av kompensasjon stanses med øyeblikkelig virkning. Hvis utbetaling er foretatt, kan hele eller deler av kompensasjonsbeløpet kreves tilbakebetalt.

Nortura kan iverksette sanksjoner i medhold av denne bestemmelsen. Omsetningsrådet skal orienteres om tiltak som iverksettes.

Frivillig førtidsslakting av verpehøns i 2009

Nortura har søkt om fullmakt til å gjennomføre førtidsslakting av verpehøns i 2009 for å redusere eggproduksjonen med inntil 1000 tonn i 2009. Begrunnelsen for søknaden er markedssituasjonen, der det i 2009 er prognosert en overproduksjon og den generelle usikkerheten rundt omstillingen mot 2012.

I søknaden har Nortura foreslått at det blir fastsatt en egen forskrift for førtidsslakting av verpehøns, dvs. samme praksis for hjemling av førtidsslakting av verpehøns som er brukt tidligere når førtidsslakting har vært praktisert.

Søknaden har vært forelagt Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF). Det er enighet om volumet og hovedtrekkene for ordningen.

Markedssituasjonen

Eggmarkedet har i tre år vært preget av underdekning og import. Det har vært nødvendig å øke produksjonen for bedre å dekke markedet. Fra 2012 er det ikke lenger tillatt med høner i tradisjonelle bur. Ved ominnredning velger mange produsenter samtidig å bygge ut til konsesjonsgrensen på 7 500 høner. Dette innebærer en økning for de fleste, da gjennomsnittsbesetningen hos produsenter som leverer til eggpakkeri nå er ca. 4 000 høner. Omstillingsprosessen fører til økning av eggproduksjonen, i alle fall fram til de nye kravene til innredning trer i kraft i 2012/2013.

For 2009 er det prognosert en overdekning av norskproduserte egg på 2 135 tonn. I tillegg er det en tollfri importkvote på 290 tonn fra EU og en WTO-kvotepost (minste markedsadgang) på 1 295 tonn. Prognosen er basert på en økning i tilførselene til de godkjente eggpakkeriene på ca. 7,5 % og en økning i engrossalget av egg på om lag 1,5 % i 2009.

Engrosprisen for egg ligger nå på nivå med målpris.

Aktuelle tiltak

Førtidsslakting

Førtidsslakting er benyttet tidligere, sist i 2005. Ut fra en noe usikker markedssituasjon ble det vedtatt hjemmel for førtidsslakting også for 2006. Markedssituasjonen snudde markert det året, og i stedet for overproduksjon av egg, ble det import. Førtidsslakting var dermed ikke aktuelt.

Kostnaden ved frivillig førtidsslakting er beregnet til ca. 4 kr. pr. kg egg. Kostnadene ved å regulere bort et overskudd ved eksport er mer enn 10 kr pr. kg. Førtidsslakting er dermed en billigere regulering enn eksport. Ved en eventuell ny WTO-avtale kan reguleringseksport etterhvert bli utfaset. På grunn av ulikheter i etterspørsel gjennom året med topper til jul og påske og noenlunde jevn tilførsel er det umulig å utnytte total produksjonskapasitet hele året dersom hele det innenlandske forbruket skal dekkes med norskprodusert vare.

Etterspørselskurven for egg har to markerte topper, til påske og jul. Tidligere, med lengre holdbarhetstid for egg var det mulig å bygge opp et lager for å dekke økt etterspørsel ved de

store høytidene og supplere med importerte egg. Til høytidene er det vanskelig å få tak i importegg med tilfredsstillende salmonellastatus. Innenlandsk produksjon bør derfor dimensjoneres til å kunne dekke etterspørselen også i disse periodene.

Førtidsslakting vurderes som et viktig virkemiddel for å utjevne ulikheter mellom tilførsel og etterspørsel i eggmarkedet:

- fleksibelt for å gi bedre balanse i markedet gjennom året
- billigere regulering enn eksport
- mer framtidrettet enn eksport jf. sannsynlig avvikling av eksportstøtte (internasjonale forpliktelser, WTO)

Det vil alltid kunne oppstå ubalanse i markedet av ulike, uforutsette årsaker slik som svikt i salget på grunn av forhold rundt produktet. Det vil ta noe tid å få brakt produksjon i samsvar med etterspørsel. Slike temporære overskudd er det markedsreguleringens ansvar å håndtere. Generelt må understrekes at førtidsslakting er et fleksibelt tiltak som raskt kan tas i bruk ved forskyvninger i markedsbildet. Vanskeligheten med å skaffe importegg for å dekke økt etterspørsel til jul og påske medfører at det er nødvendig å ta hensyn til toppene i etterspørselen ved dimensjonering av innenlandsk produksjon.

Andre tiltak

Andre tiltak for å tilpasse produksjonen av egg til etterspørselen:

- Tilpasning av tidspunkt for innsett
- Tettere oppfølging av produsentenes produksjonsplaner
- Tettere (daglig) kontakt for å ha oversikt over tilgjengelige egg i markedet
- Hyppigere henting av egg hos produsent
- Utjevning av markedet ved å produsere lagringsdyktig plomme
- Import. Det er vanskelig å få tak i importegg med tilfredsstillende salmonellastatus.
- Eksport. Internasjonale forpliktelser begrenser muligheter for støtte til eksport. Eksport er ikke primært et tiltak for å utjevne markedet gjennom året, men har i flere år vært et sentralt virkemiddel innen markedsreguleringen for egg som et tiltak for å fjerne et overskudd. Eksport er et mindre kostnadseffektivt tiltak enn førtidsslakting.
- Pris har i liten effekt for å utjevne eggproduksjonen gjennom året. Verpekurvene er faste og ikke mulig å påvirke kortsiktig.

Etter Norturas vurdering er alle disse tiltakene mindre egnet som virkemidler for å skape balanse i eggmarkedet enn førtidsslakting.

Gjennomføring av førtidsslaktingen

Hønsekjøtt er i liten grad etterspurt i markedet. Norturas leverandører avliver årlig ca. 1,7 mill. høner. Av disse slaktes vel 300.000 for å benyttes til mat. Høns til destruksjon avlives på garden. Kadaver leveres til Norsk Protein for destruksjon.

Selv om bare en mindre del av utrangerte verpehøns slaktes i ordets rette forstand, forslår en at begrepet førtidsslakting videreføres fordi dette er et innarbeidet begrep.

Kompensasjon til eggprodusentene

Ordningen bygger på at eggprodusenter som førtidsslakter gis en kompensasjon pr. høne pr. uke fram til ordinær slaktealder på 76 uker. I forbindelse med godkjenning av førtidsslakting for 2006 ble kompensasjonssatsen satt til kr 1,30 pr. høne pr. uke fram til ordinær slaktealder. Nortura har beregnet at tappt dekningsbidrag utgjør kr 1,59 - 1,76 pr. høne pr. uke, avhengig av om en tar med diverse variable kostnader i beregningen eller ikke.

Det er viktig å oppnå tilstrekkelig oppslutning om førtidsslakting. Etter Norturas vurdering vil en godtgjøring på kr 1,50 pr. høne pr. uke gi ønsket oppslutning om tiltaket.

Lagringskompensasjon

Det har vært samlet enighet om at ingen eggprodusenter skulle ha problemer med å delta i førtidsslakting fordi deres slakteri ikke ønsket å bygge opp lager av hønseslakt. Av denne grunn har det tidligere vært gitt lagringskompensasjon til slakteriene i forbindelse med førtidsslakting av høns.

I dag er avliving og påfølgende destruksjon det mest vanlige. Det er derfor ikke aktuelt å foreslå lagringskompensasjon.

Dokumentasjon

For høner som slaktes, dokumenteres gjennomført avliving ved kopi av avregning fra slakteri.

Produsenter som avliver hønene på gården, dokumenterer antall høns med rett på kompensasjon ved faktura over kvantum levert til destruksjon, omregnet til antall høner ved å sette vekt pr. høne til 1,8 kg.

SLFs vurdering

Førtidsslakting av verpehøns er også tidligere brukt som virkemiddel når det er overproduksjon av egg. Nortura vurderer førtidsslakting som hensiktsmessig virkemiddel ut fra den situasjonen en forventer vil oppstå i 2009. SLF er enig i Norturas vurderinger av førtidsslakting som egnet virkemiddel for bedre å tilpasse produksjonen av egg til etterspørselen av egg.

Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer, § 3-1, andre ledd:

"Markedsregulator har ansvaret for effektivt og konkurransenøytralt å gjennomføre markedsregulering slik at kostnadene blir lavest mulige."

Norturas beskrivelse av eggmarkedet:

- vanskelig å importere salmonellafrie egg for å dekke økt etterspørsel etter egg til jul og påske, må derfor ha kapasitet til innenlands produksjon av egg som er noe større enn etterspørselen utenom de store høytidene

- eksport er et virkemiddel som mest sannsynlig vil måtte avvikles i henhold til Norges internasjonale forpliktelser (WTO)

Dette er en del av rammebetingelsene for norsk eggproduksjon som ikke bare gjelder for 2009. Tidspunktet for utfasing av eksport som virkemiddel, er usikkert, men det faktum at etterspørselen etter egg er størst til jul og påske og at det er vanskelig å importere salmonellafrie egg, vil være en tilnærmet permanent situasjon.

En vet at markedsordningene for blant annet egg er under vurdering og at det kan bli endringer som følge av jordbruksoppgjøret 2009. I en situasjon der en ikke kjenner alle forhold ved rammebetingelsene for eggproduksjon etter 1. juli 2009, er det etter SLFs syn en hensiktsmessig tilpasning å redusere eggproduksjonen i 2009 ved førtidsslakting. Det tas forbehold om at førtidsslakting av høns er tillatt benyttet som reguleringstiltak også etter 1. juli 2009.

Kostnadene ved å gjennomføre førtidsslakting er beregnet til ca. 4 kr pr. kg egg, dvs. i alt inntil ca. 4 mill. kr. Det er tatt hensyn til dette ved vurdering av sats for omsetningsavgift egg i 2009 (behandlet av AU 19. november).

Etter SLFs vurdering er det ikke hensiktsmessig å utforme en egen forskrift eller retningslinje for førtidsslakting av verpehøns i 2009, jf. Norturas forslag til forskrift. I tråd med gjeldende utforming av regelverket innenfor Omsetningsrådets virkeområde (vedtatt 22. oktober 2008), finner SLF det mest hensiktsmessig å ta inn vilkår for å gjennomføre tiltaket som en del av vedtaket. Se også vurderinger gjort av SLF ved behandling av søknad om å gjennomføre ”slakting av gris ved ekstra lave vekter”. Vurderingene framgår av protokoll fra AUs møte 15. februar 2006.

SLF anbefaler at Norturas søknad om førtidsslakting av verpehøns innvilges som foreslått.

Sak nr.: 4	Sektor: Kjøtt	Beslutningsnivå: OR
Behandling: <i>AU: 01.12.2008</i> <i>OR: 01.12.2008</i>	Tittel: Søknad om ekstra midler over omsetningsavgiften til nasjonalt fotråteprosjekt	Saks nr. (DL): 200829679- /514.33

Beskrivelse: Nortura søker i brev av 14.11.2008 om ekstra midler fra omsetningsavgiften over faglige tiltak til nasjonalt fotråteprosjekt i regi av Animalia. Det søkes om 14 millioner kroner for kostnadene påløpt i 2008 og første halvår 2009.

Hjemmel: Retningslinje fastsatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008 om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 jf. forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering av jordbruksråvarer av 01. juli 2003 nr. 919.

Vedlegg: Brev fra Bransjestyret av 07.11.2008 og Nortura av 14.11.2008.

Behandling i AU: Med bakgrunn i debatten om prosjektet i den senere tid fremmet leder forslag om å utsette saken for å sikre saken er tilstrekkelig opplyst. Leder foreslo å be Omsetningsrådet om å gi Arbeidsutvalget fullmakt til å bevilge midler over omsetningsavgiften til nasjonalt fotråteprosjekt.

Enstemmig vedtak.

Vedtak: [Saken utsettes. Arbeidsutvalget ber Nortura om en fornyet vurdering av saken senest innen 1. januar 2009.](#)

[Arbeidsutvalget foreslår at Omsetningsrådet gjør følgende vedtak:](#)

[Omsetningsrådet gir Arbeidsutvalget fullmakt til å bevilge midler over omsetningsavgiften til nasjonalt foråteprosjekt.](#)

Søknad om ekstra midler over omsetningsavgiften til nasjonalt fotrâteprosjekt

Nortura søker i brev av 14.11.2008 om ekstra midler fra omsetningsavgiften over faglige tiltak til nasjonalt fotrâteprosjekt.

Bakgrunn

Nortura viser til at sauesykdommen fotrâte ble påvist i Norge våren 2008, som første gang siden 1948. Utover våren, sommeren og høsten ble sykdommen påvist i ytterligere 16 besetninger. På bakgrunn av dette ble det satt i gang et omfattende kartleggingsprosjekt i regi av Norsk sau og geit (NSG), hvor det gjennom dette prosjektet er påvist fotrâte i over 200 besetninger per november 2008.

Sykdommen er en bakterieinfeksjon i klauver og klauvspalte med stor betydning for dyrevelferd og produksjon. Nortura har beregnet et årlig tap for saueholdet i Norge på 100 millioner kroner om det ikke blir satt i gang tiltak for å hindre at sykdommen får bre om seg.

På grunnlag av blant annet sykdommens store konsekvenser initierte NSG et kartleggingsprosjekt som omfattet Rogaland, Agderfylkene, Telemark og Buskerud. Bakgrunnen for det geografiske valget var kjent sykdom og smittekontakt. Arbeidet ble vurdert som så viktig at det ble igangsatt uten at det økonomiske grunnlaget var avklart.

På bakgrunn av dette initiativet ba Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Mattilsynet (MT) om at det ble utformet et forslag til et nasjonalt prosjekt for bekjempelse av fotrâte og at det første avgrensede prosjektet ble inkorporert i dette. I brevet fra Bransjestyret av 07.11.2008 er skissen til dette prosjektet som ble utarbeidet av NSG, Animalia og Veterinærinstituttet (VI), vedlagt.

Det nasjonale fotrâteprosjektet har tre hovedelementer; ”snu sauen”, ”bad sauen” og ”beskytt sauen”. Den første hoveddelen går ut på å kartlegge og avdekke smitte som grunnlag for systematisk bekjempelse og beskyttelse av friske flokker. Den andre hoveddelen, ”bad sauen”, går ut på at besetninger som får påvist smitten skal gjennomgå en systematisk sanering¹. Den tredje hoveddelen i prosjektet går ut på å utvikle og implementere tiltak som gir varig bedre smittebeskyttelse i saueholdet.

I søknaden er det satt opp budsjett for de tre første årene – inkludert 2008 hvor det alt har vært stor aktivitet. Prosjektet har en totalramme på ca 48 millioner kroner i tillegg til produsenters egeninnsats de tre første årene. Av de 48 millioner kronene fordeler 21 millioner kroner seg på direkte prosjektkostnader, og 27 millioner kroner til kompensasjonsordning for produsenter som må sanere (jf. andre hoveddel av prosjektet ”bad sauen”).

På bakgrunn av dette innkalte LMD til møte med aktuelle aktører der hovedelementene i opplegget ble lagt. Dette innebar:

¹ Sanering for fotrâte er en krevende prosess som omfatter undersøkelse av alle klauver minst 3 ganger, fotbad minst 3 ganger og slakting av dyr med uheldige forandringer for å unngå resmitte av flokken.

- En kostnadsramme for 2008 og første halvår 2009 på 18,6 millioner kroner fordelt med 4,6 millioner kroner fra LMD og 14 millioner kroner som Omsetningsrådet anmodes om å bevilge ekstraordinært til faglige tiltak.
- At LMD oppnevner en styringsgruppe for prosjektet der NSG, NB, NBS, MT, VI og Animalia skal være representert. SLF skal delta med en observatør.
- Videre finansiering fra og med 2. halvår 2009 skal tas opp i forbindelse med jordbruksoppkjøret til våren.

Nortura viser i brevet av 14.11.2008 til at omsetningsavgift ikke tidligere er blitt benyttet til å kompensere enkeltbesetninger, og den foreløpige vurderingen er således at dette ikke kommer inn under formålet. Det er de 21 millioner kronene til prosjektkostnader Nortura mener kan dekkes av omsetningsavgiftsmidler, og Nortura søker om 14 millioner kroner til innenfor disse prosjektkostnadene. Nortura mener det må gjøres tydelig at den felles bekjempelsen av fotråte skal finansieres direkte ved å heve omsetningsavgiftene på sau og lam i en periode. En kostnad på 14 millioner kroner i 2009 vil innebære en ekstra avgift på 60 øre per kg for sau og lam. Nortura har i eget brev fremmet forslag om dette.

Konsernstyret i Nortura behandlet saken den 14. november 2008 og fattet følgende vedtak:

”Konsernstyret støtter forslaget fra Bransjestyret om at det over faglige tiltak bevilges 14 mill kr ekstraordinært fra omsetningsavgiften til bekjempelse av fotråte. Det forutsettes at midlene bare benyttes til tiltak som ligger innenfor retningslinjene for bruk av omsetningsavgiften til faglige tiltak.

Konsernstyret forutsetter at det i forkant av jordbruksforhandlingene i 2009, med bakgrunn i ervervet kunnskap, foretas en fullstendig gjennomgang av prosjektet.

Forutsatt bevilgningen, foreslår Konsernstyret at omsetningsavgiften økes med 60 øre/kg for sau og lam i 2009. Dette innebærer at maksimalsatsen for sau og lam må økes fra kr 1,40 per kg til kr 2,00 per kg i 2009. Denne økningen er direkte knyttet til fellestiltak på fotråte”.

Det vises til egne saker i dagens møte vedrørende satsene.

SLFs vurdering

SLF registrerer at Norturas vurdering av situasjonen er at fotråte har blitt en svært viktig utfordring for saueholdet og at det derfor generelt er godt grunnlag for å bruke omsetningsavgift til faglige tiltak til formålet. Tiltaket det søkes om midler til virker å ha god oppslutning i bransjen. Nortura viser til at det har vært god kontakt med faglagene og KLF som alle har gitt sin tilslutning til arbeidet som er gjort.

Formålet (§ 1) i retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet er ”(..)å fremme omsetningen av varer som hører inn under omsetningsloven(..)”. SLFs vurdering er at situasjonen med fotråte og prosjektet som skal bidra til å bekjempe sykdommen og slik sikre produksjonen, kan sees innenfor § 2 Tiltak som det kan ytes tilskudd til, punkt 6, i retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet:

”6. Andre tiltak: Andre enkelttiltak som etter Omsetningsrådets vurdering tilfredsstillende omsetningslovens formålsparagraf”.

Omsetningslovens formålsparagraf lyder:

”§ 1. Fyremålet med lova er gjennom samyrke å fremja umsetnaden av kjøtt av storfe, kalv, sau, reinsdyr og fjørfe, flesk, korn og oljefrø, mjølk, smør, ost, egg, pelsdyrskinn, reinsdyrskinn og hagebruks- og gartneriprodukt.”

Etter SLFs vurdering anses bekjempelse av fotråte slik situasjonen beskrives per dags dato å være innenfor formålet om å fremme omsetningen av kjøtt av sau. SLF vil understreke at det er midler til prosjektarbeidet det søkes om, og ikke til å kompensere enkeltbesetninger. Nortura har også i sitt vedtak i konsernstyret tatt inn en forutsetning om at midlene kun benyttes til tiltak som ligger innenfor retningslinjene for bruk av omsetningsavgiften til faglige tiltak.

Når det gjelder sykdomsbekjempelse generelt er dette noe det har vært praksis for å bevilge midler til over budsjettet for faglige tiltak. Det har ved flere anledninger blitt, og blir fremdeles, bevilget midler til bekjempelse av eksempelvis kugalskap, skrapesyke, mycoplasma på gris (pågår fremdeles), campylobacter i fjørfekjøtt (pågår fremdeles) og storfesykdommen Bovin Virusdiaré (BVD). Ved arbeidet for bekjempelse av sistnevnte sykdom, BVD hos storfe, har et godt samarbeid mellom næring og veterinærmyndigheter ført til at Norge nå er fritt for sykdommen. Tidligere har det vært registrert opp til 3000 besetninger i Norge med denne virussykdommen, og saneringsprogrammet som ble gjennomført har kostet mellom 50 og 60 millioner kroner de årene det pågikk. Dette har etter Animalias vurdering spart næringen 40 millioner kroner i året. BVD er i likhet med fotråte klassifisert som B-sykdom som betyr at besetninger blir båndlagt med restriksjoner i driften når sykdommen påvises. BVD ble bekjempet i Norge (i tidsrammen 1993-2004) ved å finne alle smittede besetninger, hjelpe alle friske besetninger med å unngå smitte og oppspore og slakte kroniske smittebærere. Som Nortura viser til i søknaden, vil opplegget for bekjempelse av fotråte foregå etter mønster fra tidligere nasjonale saneringsprosjekter som er gjennomført etter hva som kan kalles en dugnadsmodell mellom næringa og det offentlige.

Norturas forslag innebærer at midlene over omsetningsavgiften som foreslås bevilget til dette prosjektet skal dekkes inn av økt omsetningsavgift for sau og lam i 2009. Bekjempelse av fotråte oppfattes imidlertid å være en ekstraordinær situasjon det kreves innsats på i det som nå ser ut til å være en utbruddssituasjon, og det kan derfor forsvares at nivået på omsetningsavgiften må tilpasses næringas totale behov. SLF vil imidlertid påpeke at situasjonen krever annen finansiering som ikke kan dekkes av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak, som kompensasjonsordning for enkeltbesetninger som rammes.

På bakgrunn av en samlet vurdering tilrår SLF at det bevilges 14 millioner kroner i 2009 fra omsetningsavgiften til faglige tiltak, til det ekstraordinære tiltaket nasjonalt fotråteprosjekt.

Sak nr.: 5	Sektor: Kjøtt	Beslutningsnivå: OR
Behandling: <i>AU: 01.12.2008</i> <i>OR: 01.12.2008</i>	Tittel: Maksimalsats for omsetningsavgiften på sau og lam i 2009	Saks nr. (DL): 200829692- /514.43

Beskrivelse: Nortura har i brev av 14.11.2008 fremmet forslag om maksimalsats for omsetningsavgiften på sau og lam for 2009.

Hjemmel: Lov 10. juli 1936 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror, § 5.

Vedlegg: Brev av 14.11.2008 fra Nortura.

Behandling i AU: Enstemmig vedtak.

Vedtak: [Arbeidsutvalget foreslår at Omsetningsrådet gjør følgende vedtak:](#)

[Omsetningsrådet foreslår for Landbruks- og matdepartementet at maksimalsatsen for omsetningsavgiften på sau og lam for 2009 fastsettes til kr 2,00 pr. kg.](#)

Maksimalsats for omsetningsavgiften på sau og lam i 2009

Det vises til sak om fastsettelsen av omsetningsavgift på egg, kylling og kalkun samt maksimalsats for omsetningsavgiften på kjøtt for 2009, i dagens møte. I behandlingen av saken i Omsetningsrådets arbeidsutvalg den 19.11.2008 ble fastsettelsen av maksimalsatsen for omsetningsavgiften på sau og lam i 2009 utsatt med følgende begrunnelse:

”Sekretariatet foreslo at maksimalsatsen for omsetningsavgiften for sau/ lam utsettes i påvente av sak om fotråte på sau. Begge sakene vil bli fremmet 01.12.2008. AU sluttet seg til en utsettelse”.

Det vises til egen sak i dagens møte vedrørende søknad om ekstra midler over omsetningsavgiften til nasjonalt fotråteprosjekt. På bakgrunn av dette sendte Nortura i brev av 14.11.2008 nytt forslag til maksimalsats for omsetningsavgiften for sau og lam i 2009. Nortura foreslår at maksimalsatsen for sau og lam i 2009 settes til kr 2,00 pr. kg.

SLFs vurdering

Forutsatt bevilgning til bekjempelse av fotråte, jf. annen sak i dagens møte i Omsetningsrådet, tilrår SLF at Norturas nye forslag til maksimalsats for omsetningsavgift på sau og lam tas til følge. Det er forutsatt at kostnadene ved fotråteprosjektet skal dekkes direkte av økt omsetningsavgift på sau og lam, og disse kostnadene vil således ikke få konsekvenser for fondets størrelse.

Sak nr.: 6	Sektor: Kjøtt	Beslutningsnivå: AU
Behandling: <i>AU: 01.12.2008</i>	Tittel: Omsetningsavgiften på kjøtt i 2009	Saks nr. (DL): 200829692- /514.43

Beskrivelse: Nortura fremmer i brev av 14.10.2008 forslag til omsetningsavgiftssatser på kjøtt for 2009. I brev av 14.11.2008 fremmer Nortura nytt forslag til omsetningsavgiftssats på sau og lam for 2009.

Hjemmel: Forskrift av 29. juni 1999 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer og om overproduksjonsavgift på mjølk, § 1.

Vedlegg: Brev fra Nortura av 14.10.2008.
Brev fra Nortura av 14.11.2008.

Forutsetninger: Omsetningsrådets og Landbruks- og matdepartementets godkjenning av de foreslåtte maksimalsatsene for 2009.

Behandling i AU: Leder foreslo å sette satsene for omsetningsavgiften på kjøtt for 2009 til satsene som er foreslått i innstilling fra markedsregulator. Bakgrunnen er at saken om nasjonalt fotråteprosjekt ble utsatt i Arbeidsutvalget.

Satsene på sau/lam blir tatt opp til vurdering når saken om nasjonalt fotråteprosjekt er vedtatt.

Enstemmig vedtak.

Vedtak: [Satsene for omsetningsavgiftene for kjøtt i 2009 fastsettes som følger:](#)

for Storfe:

Fra 29.12.2008 Kr 0,20 pr. kg

Fra 03.08.2009 Kr 0,90 pr. kg

Fra 02.11.2009 Kr 0,20 pr. kg

for Lam:

Fra 29.12.2008 Kr 0,50 pr. kg

Fra 21.09.2009 Kr 1,40 pr. kg

for Sau:

Fra 29.12.2008 Kr 0,50 pr. kg

for Gris:

Fra 22.12.2008 Kr 0,60 pr. kg

for Purke/råne:

Fra 29.12.2008 Kr 0,50 pr. kg

Omsetningsavgiften på kjøtt i 2009

I brev av 14.10.2008 fremmer Nortura forslag til omsetningsavgift på kjøttsektoren for 2009. Markedsregulator anslår det totale behovet for midler for hele 2009 til 173 mill. kroner. Forventet fondsreserve ved utgangen av 2008 er på 296 mill. kroner. Fondet for omsetningsavgiften for kjøtt beregnes ved utgangen av 2009 å være på 259 mill. kroner. På bakgrunn av dette fremmes følgende forslag:

	22.12.2008	29.12.2008	03.08.2009	21.09.2009	02.11.2009
Storfe		0,20	0,90		0,20
Lam		0,50		1,40	
Sau		0,50			
Gris	0,60				
Purke/råne		0,50			

I forslaget er det tatt hensyn til at purke, råne og sau tas ut som reguleringsvare fra 01.01.2009.

I brev av 14.11.2008 sender Nortura nytt forslag til omsetningsavgift samt maksimalsats på sau og lam i 2009. Maksimalsatsen behandles i egen sak i dagens møte. Bakgrunnen for det nye forslaget er vedtak i Norturas konsernstyre den 14.11.2008 vedrørende søknad om ekstra midler over omsetningsavgiften til nasjonalt fotråteprosjekt. Det vises til egen sak vedrørende denne søknaden i dagens møte.

På bakgrunn av dette fremmes følgende forslag til omsetningsavgift for sau og lam i 2009:

	29.12.2008	21.09.2009
Lam	1,10	2,00
Sau	1,10	

SLFs vurdering

Omsetningsrådets arbeidsutvalg (AU) fastsetter satser for omsetningsavgift på kjøtt innenfor maksimalsatsene fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. I Omsetningsrådets forslag til maksimalsatser er det i tillegg til ordinære budsjettkostnader tatt hensyn til ekstrabevilgningen til fotråteprosjektet og en eventuell bevilgning til ny merkeordning i regi av KSL Matmerk. AU kan ved behov justere satsene for omsetningsavgift gjennom året, innenfor maksimalsatsene.

SLF støtter Norturas forslag til satser for omsetningsavgift på kjøtt.

Sak nr.: 7	Sektor: Melk	Beslutningsnivå: OR
Behandling: <i>AU: 01.12.2008</i> <i>OR: 01.12.2008</i>	Tittel: Oppfølging av konflikten i Tine - Brev fra NHO Mat og Drikke	Saks nr. (DL): 200824850-/514.10

Beskrivelse: NHO Mat og Drikke har bedt om en vurdering av Tines håndtering av arbeidskonflikten som oppstod mellom Landbrukets Arbeidsgiverforening og Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund i juni i år og om det er behov for regelverksendringer.

Hjemmel: Dagjeldende forskrift av 28.11.1996 nr. 1478 om markedsregulering av norskprodusert melk og melkeprodukter, dagjeldende forskrift av 12.04.2003 nr. 1602 om markedsregulators forsyningsplikt innenfor melkesektoren.

Vedlegg: Brev fra NHO Mat og Drikke av 10.10.2008 med vedlegg, brev fra Tine av 07.11.2008 med vedlegg.

Behandling i AU: Enstemmig vedtak.

Vedtak: Arbeidsutvalget foreslår at Omsetningsrådet gjør følgende vedtak:

Omsetningsrådet har vurdert saken og vurdert Tines håndtering av arbeidskonflikten i lys av å være markedsregulator, og ut i fra det som er opplyst synes det som at Tine har gjort det som kunne forventes for å oppfylle sine plikter som markedsregulator i den situasjonen som oppstod.

Oppfølging av konflikten i Tine - Brev fra NHO Mat og Drikke

Innledning

SLF viser til NHO Mat og Drikke sin henvendelse og har forståelse for ønsket om klare mulige prosedyrer innen markedsordningen. Mulige forbedringer i regelverket er en viktig del av den evalueringen som nå foregår, også kalt fase to i gjennomgangen av Omsetningsrådets regelverk. Sekretariatet vil invitere NHO Mat og Drikke så vel som de øvrige aktører til å komme med innspill til forbedringer i denne prosessen. SLF hadde den 24.11.2008 møte med NHO Mat og Drikke vedrørende deres henvendelse.

Tine har en rolle som markedsregulator, men opererer også som kommersiell aktør på markedet. Det er viktig å holde de to rollene fra hverandre. Det er kun Tines forpliktelser i egenskap av markedsregulator som blir behandlet her, og som må antas å være kommentert i det svarbrevet til Stortinget det er referert til i brevet fra NHO Mat og Drikke. Tilfelle hvor ekstern industri har behov for å levere melk og fløte utover det som i regelverket kommer inn under mottaksplikten, faller derfor utenfor denne fremstilling.

Om det forelå en force majeure situasjon, vurderes i siste avsnitt. Dersom det foreligger en force majeure situasjon som medfører mangelfull levering, fritar dette i utgangspunktet private så vel som offentlige virksomheter fra ansvar. Til belysning av at også offentlige etater kan påberope seg slik ansvarsfrihet, vises eksempelvis til rettsavgjørelse i Borgarting lagmannsrett 13.06.2007 hvor en kommune påberopte seg ansvarsfrihet som følge av force majeure for skader etter tilbakeslag i det kommunale avløpsnettet. I den saken ble det konkludert med at den foreliggende hindringen ikke var av en slik art at det forelå en force majeure situasjon. Det ble imidlertid ikke reist tvil om at situasjonen i motsatt fall ville ha ført til full ansvarsfrihet for kommunen som da heller ikke ville ha blitt erstatningsansvarlig.

Utgangspunktet blir i slike tilfelle at tapet må bæres av den som rammes, med andre ord den som mottar mangelfull levering. De særlige forhold som foreligger på denne sektoren kan imidlertid som foreslått av NHO Mat og Drikke med fordel vurderes nærmere. Det bør herunder vurderes om og i hvilken utstrekning man bør regulere forskjellige misligholdssituasjoner i regelverket.

Under sekretariatets vurderinger vil vi se på hvordan Tine i henhold til de opplysninger en nå sitter inne med må anses å ha ivaretatt sine plikter som markedsregulator i den streikesituasjonen som oppstod. Dette gjelder både informasjons-, mottaks- og leveringsplikt samt kravet til likebehandling innenfor hvert av disse feltene før og under den aktuelle arbeidskonflikten så langt det lot seg gjøre.

Bakgrunn

NHO Mat og Drikke har i brev av 10.10.2008 til Omsetningsrådet bedt om vurdering av det som skjedde under konflikten i Tine i juni i år, og om det er behov for regelendringer. Målsetningen med henvendelsen er å få til prosedyrer som sikrer at en liknende situasjon som måtte oppstå i fremtiden, herunder alle force majeure-situasjoner, løses ennå bedre, og

på en måte som Omsetningsrådet, markedsregulator og aktørene kan være enige om på forhånd.

NHO Mat og Drikke viste videre ved sitt brev til LMD av 26.06.2008 og LMDs svar i brev av 03.09.2008. Av brevet til LMD fremgår det at NHO Mat og Drikke ba LMD om å forta en evaluering av hvordan markedsreguleringsfunksjonen fungerte under konflikten, utredning av mulige forbedringer, samt at det ble foretatt avklaringer som kunne bidra til større grad av sikkerhet både for markedsregulator og øvrige aktører i ulike typer konflikt- og force majeure-situasjoner og at en i en analyserapport belyste sterke og svake sider ved markedsreguleringen. En slik rapport burde være et godt grunnlag til forbedringer og eventuelle endringer i dagens forskrifter/markedsreguleringsordning.

NHO Mat og Drikke viste til landbruks- og matministerens svar til Stortinget (se nedenfor) og hvor NHO Mat og Drikke skriver at de deler ministerens syn på hvordan markedsregulator (Tine) skal opptre for eksempel i en situasjon med streik. De skriver videre at leder for markedsreguleringen gjorde en god jobb for å minimere private aktørers tap under konflikten, men at situasjonen viste at det ikke foreligger klare prosedyrer under markedsreguleringen for håndtering av slike situasjoner. NHO Mat og Drikke ba om at følgende problemstillinger ble adressert i evalueringen:

- Informasjon til aktørene under konflikt eller andre forstyrrende hendelser.
- Likebehandling av aktørene vedr. mottaks- og forsyningsplikt samt eventuell erstatning for tap.
- Hvor tap skal dekkes (for eksempel ved at bønder må destruere melk) – uavhengig av om årsaken til tapet er en konflikt i Tine, i Q-meieriene, i handelen eller skyldes andre uforutsette hendelser.
- Det er ikke i tråd med NHO Mat og Drikkes oppfatning av situasjonen når det i svarbrevet til Stortinget fremgår at Tine mottok all melk og fløte som ekstern industri hadde behov for å levere i perioden med streik. Dette bør kartlegges nærmere. Det er heller ikke markedsregulering på fløte, men på smør. I en evalueringsrapport bør konsekvensene av at det ikke er markedsregulering på fløte belyses og forskrift eventuelt endres.

I NHO Mat og Drikkes brev er det vist til et svarbrev fra landbruks- og matministeren til Stortinget. Dette dreier seg om svar på dokument 15 spørsmål fra stortingsrepresentant Torbjørn Hansen (H) av 11.06.2008, hvor Hansen viste til streiken i Tine og spurte hvordan Regjeringen ville sikre at Tine Råvare ikke forskjellsbehandler ekstern industri i forhold til Tine Industri og dermed påfører private aktører unødvendig usikkerhet i form av mangel på informasjon og unødvendige økonomiske tap.

Landbruks- og matministeren besvarte spørsmålet skriftlig den 17.06.2008, dvs. etter at konflikten var opphørt. Ministeren besvarte derfor spørsmålet mer generelt og viste til at Tines oppgaver som markedsregulator er regulert i to ulike forskrifter i henhold av omsetningsloven.

Den ene forskriften er vedrørende Omsetningsrådets myndighet (forskrift av 01.07.2003 nr. 919). Den er gitt av LMD og har som formål å ramme inn Omsetningsrådets vedtak om forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt, slik at disse utformes på en slik måte at de i

minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet.

Den andre forskrift er om markedsregulering av norskprodusert melk og melkeprodukter (forskrift av 28.11.1996 nr. 1478²). Den forvaltes av Omsetningsrådet og er den operative forskriften knyttet til markedsreguleringen. Her fremgår det videre at Omsetningsrådets vedtak skal legge til rette for at alle markedsaktørene sikres lik tilgang på informasjon om aktiviteter markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret, og at slik informasjon gjøres tilgjengelig umiddelbart etter at endring/tiltak er foretatt. Informasjonsplikten påhviler Tine. I den grad en streik medfører endringer i markedsreguleringsaktivitetene, vil Tine således kunne ha en plikt til å holde andre aktører løpende informert om dette. Ministeren forutsatte at likebehandlingsprinsippet som gjelder for mottaks- og forsyningsplikten innenfor nærmere fastsatte rammer, også må gjelde under slike streikesituasjoner.

Ministeren opplyste videre at han hadde blitt orientert om at Tine under streiken gjennomførte mottaks- og forsyningsplikten så langt dette var praktisk mulig, noe som innebar at Tine tok i mot all melk og fløte som ekstern industri hadde behov for å levere i denne perioden, og at det var kun mindre avvik når det gjaldt leveranser av melk til disse aktørene.

Ministeren viste videre til at det er Omsetningsrådet som er ansvarlig for forvaltningen av regelverket knyttet til Tines plikter som markedsregulator og at det av omsetningslovens system følger at både regjeringens og departementets rolle hovedsakelig skal være av etterfølgende karakter.

LMD besvarte brevet fra NHO Mat og Drikke i brev av 03.09.2008. Her fremgår det at LMD ikke ville foreta en utredning som ble skissert i brevet og viste til at det er Omsetningsrådet som er ansvarlig for forvaltningen av regelverk knyttet til Tines plikter som markedsregulator. LMD mente derfor at det er Omsetningsrådet som i første instans er riktig adressat for henvendelsen, men LMD ser det som naturlig at aktørene selv avtaler konkrete prosedyrer for slike situasjoner.

Nærmere om arbeidskonflikten med vekt på markedsregulators håndtering av denne

Arbeidskonflikten som omfattet Tine og som det er vist til av NHO Mat og Drikke, varte fra lørdag 07.06.2008 til lørdag kveld 14.06.2008. Arbeidskonflikten skyldes brudd i tariffforhandlingene mellom Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) og Landbrukets Arbeidsgiverforening (LA) og gjaldt om gjeldende tjenestepensjonsordning skulle være tariffestet eller ikke. Arbeidskonflikten startet 07.06.2008 hvor 21 av Tines anlegg ble umiddelbart berørt og ytterligere 3 anlegg ble berørt fra 13.06.2008. Streiken omfattet NNN-organiserte produksjonsarbeidere ved de berørte anleggene, samt NNN-organiserte sjåførere ved de samme anleggene.

² Gjelder dagjeldende forskrift, fra 22.10.2008 endret til: Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer.

Tine informerte aktørene i markedsordningen for melk i brev av 29.05.2008 om bruddet i forhandlingene og at en streik(arbeidskonflikt) kunne bli iverksatt fra arbeidstidens start 07.06.2008 og at dette kunne medføre stans i inn- og overføringstransport og derved forsyning av melk til aktørene, inklusiv Tine Industri. Tine opplyste at de ville holde aktørene fortløpende orientert om situasjonen.

I forbindelse med NHO Mat og Drikkes brev til Omsetningsrådet gjorde SLF en henvendelse til Tine den 05.11.2008 vedrørende Tines håndtering av streiken. Tine svarte på henvendelsen i brev av 07.11.2008. Vedlagt brevet fulgte en liste over e-poster, brev etc. med oversikt over den kommunikasjonen som hadde vært, både i forkant og under konflikten. Tines brev lyder:

”Vi viser til E-post av 5.11. til oss vedr. brev fra NHO Mat og drikke av hhv. 26.06. og 10.10.08.

Siden dere ønsker å behandle saken i AU i november, har vi fått kort tid til å besvare E-posten. Vi har derfor valgt å sette opp en oversikt over hvilken informasjon som ble sendt ut som e-post til aktørene og de viktigste berørte i TINE. Denne dokumentasjonen inneholder informasjon om hvordan de skulle forholde seg under streiken slik at eventuelle problemer ble minst mulig. De ulike e-postene som er satt opp vil også forefinnes hos aktørene (se vedlegg). I tillegg vedlegger vi kopi av de brevene som ble sendt ut til aktørene og til SLF.

Under streiken var det også mange telefonsamtaler med aktørene samt representanter for NHO mat og drikke. Når streiken var over foreslo vi å ta en oppsummering med aktørene, hvilket vi også har gjort med noen av dem. Vi mener det også kunne vært en løsning i relasjon til NHO Mat og drikke, slik at vi konkret kunne fått frem hva de og aktørene mente ikke fungerte og hva som burde avklares. Under streiken var vi mest opptatt av å iverksette tiltak som medførte minst mulig tap for alle parter.

Under den aktuelle perioden streiken varte (7.->14. juni) ble det levert ca. 3,5 mill. liter til de uavhengige aktørene. Det ble noe underlevering til en av aktørene de første dagene. Den situasjonen oppstod som følge av at melk var planlagt levert fra ett av TINEs anlegg som ble tatt ut i streik. Det var derfor ikke mulig å gjennomføre leveringen som planlagt. Når planene senere kunne endres, ble leveringen økt i forhold til bestilling. Ved den etterfølgende uke hvor det var normal levering, var ble det mindre bestilt for levering til aktørene.

En annen aktør hadde forut for streiken fått anledning til å levere inn melk til TINE som følge av uforutsett driftsstans ved ett av aktørens anlegg. Dette var melk som ikke var tatt inn på anlegget. Vedkommende aktør hadde også planlagt å levere inn melk til TINE for leieproduksjon ved ett av TINEs anlegg. Siden dette anlegget kom ut i streik, kunne det ikke motta melken fra aktøren. Denne melken var ikke meldt inn for levering til TINE som markedsregulator.

Samme aktør hadde også melk på silotank på anlegget. Som markedsregulator har ikke TINE mottaksplikt på melk stående på aktørers anlegg, og tar normalt ikke i mot melk som har vært innom anleggene. Både dette volumet og melk som var planlagt levert til leieproduksjon ble da levert til den andre aktøren som hadde underdekning første helgen. Dette skjedde etter avtale direkte mellom de to aktørene.

Vi var informert om dette, men involverte oss ikke utover å påpeke nødvendigheten av at de avklarte med SLF rapporteringen i melkeregnskapet. Fløte som oppsto ved anvendelse av dette melkekvantumet, tok vi senere i mot sammen med annen fløte uten å starte en diskusjon om TINE som markedsregulator har plikt til å ta hånd om biprodukter som oppstår ut fra melk som vi ikke har levert. Vi nevnte problemstillingen for de berørte, men i første omgang var det viktigst å ta hånd om verdiene.

Det ble under streiken fremsatt påstand om at TINE ikke ivaretok mottakplikten. Dette ble fremsatt overfor ulike etater i tillegg til at det fremkom i noen aviser. Spesielt var det fokus på fløte siden den har stor verdi. Vi hadde kontinuerlig kontakt med aktørene mht. deres behov for avsetning av fløte. Siden kjerneriene til TINE var i streik, ville det kunne bli behov for å sende fløte til fôr, evt. deponere denne. Imidlertid var det gjort klart at uavhengig av hvor fløten kom fra, TINE eller en annen aktør, skulle aktøren få oppgjør for fløten som normalt. Noen aktører tok hånd om avsetningen av fløte selv ut fra kontakter de hadde med sine kunder. Resten av fløten ble anvendt ved TINEs anlegg.

Vi vil ut fra dette hevde at all melk (og fløte) som var innmeldt til TINE som markedsregulator forut for streiken ble tatt hånd om av TINE. Det samme gjelder fløten som oppsto under streiken og volumene som aktørene orienterte oss om. Vi vil også minne om at vi var absolutt interessert i å finne akseptable løsninger for levering av melk til aktørene, siden mange av TINEs anlegg ikke kunne anvende melken da de sto.

Vi har hatt møte med den ene aktøren som ikke fikk levert hele bestillingen fra TINE første helgen, men fikk noe melk levert fra annen aktør, slik at netto manko ble ca. 65.000 liter. Pga. underdekning fra TINE har aktøren tatt opp med oss spørsmål om kompensasjon som følge av produksjonsstans og mulig tapt salg. Den saken er foreløpig ikke avklart. Ingen andre aktører har stilt spørsmål om dekning av noe tap, og det er ikke fra TINE Råvares side søkt om dekning av det tapet som oppsto under streiken.

Streiken ble avblåst om kvelden 14.06. og vi orienterte da ut til alle melkeprodusentene som vi har tilgang til mobilnummer til og at melkehenting ville starte opp igjen. Beskjed ble også gitt til alle aktørene.

Vi sendte den 15.8.08 SLF i eget brev en orientering om hvordan både oppgjøret til bonden for melk som ikke ble levert til TINE Råvare under streiken ble håndtert samt hvordan tapet som oppsto for TINE Råvare blir dekket inn, siden det fremkom spørsmål fra enkelte aktører om de ble belastet for dette. Det har vi avklart i egne møter med aktørene og forklart dem at de ikke blir, siden noteringsprisen ikke kan økes utover avtalt målpris.

Skulle det være flere spørsmål i saken, forventer vi at dere tar kontakt, og spesielt dersom dere vil vurdere forskriftene/retningslinjer på bakgrunn av dette.”

I brev av 15.08.2008 til SLF omtaler Tine konflikten og skriver bl.a. det er beregnet at ca. 16,7 mill. liter kumelk og 0,4 liter geitmelk ikke ble hentet inn fra produsentene som en følge av konflikten.

SLF ble holdt orientert om konflikten av Tine og ble kontaktet av noen av de berørte aktørene mens konflikten pågikk. SLF hadde kontakt med LMD tilknyttet departementets mottatte henvendelser i saken.

Sekretariatets vurdering

Markedsregulators forsynings- og mottakspunkt skal sikre uavhengige aktører lik tilgang til råvaren og avsetning for overskuddsprodukt gjennom markedsregulator, som har tilgang til særlige avsetningsvirkemidler (f. eks. reguleringseksport) i et regulert marked.

Markedsregulators informasjons-, forsynings- og mottakspunkt har til hensikt å sikre konkurranse på like vilkår mellom markedsregulator som dominerende aktør og mindre uavhengige aktører. Konkurranse på like vilkår skal føre til størst mulig grad av effektivitet i produksjon og avsetning av de aktuelle landbruksproduktene, noe som skal komme forbrukerne til gode gjennom lavere priser.

Like vilkår er en forutsetning for markedsreguleringen, og SLF vil understreke at markedsregulators plikter er konkurransepolitisk viktige og utgjør en rettslig ramme for det ansvar OR har etter omsetningsloven.

Sekretariatet har vurdert de opplysningene som er fremkommet vedrørende markedsregulators håndtering av informasjons-, forsynings- og mottakspunkt i løpet av den perioden konflikten varte. De uavhengige aktørene har gjennom NHO Mat og Drikkes brev av 26.06.2008 uttrykt at markedsregulator gjorde en god jobb for å minimere private aktørers tap under konflikten, men ba samtidig LMD foreta en generell evaluering av streikesituasjonen. NHO Mat og Drikke har også stilt spørsmål vedrørende likebehandling av aktører knyttet til markedsregulators informasjons-, forsynings- og mottakspunkt, samt at de mener at markedsregulator ikke har mottatt all melk og fløte som uavhengige aktører hadde behov for å levere i streikeperioden. De ba i så måte om en vurdering av mottakspunkt på smør kontra alternativ levering gjennom fløte.

LMD viste i brev av 03.09.2008 til at informasjons-, mottaks- og forsyningsplikten innebærer en plikt til likebehandling av alle aktører innenfor de nærmere fastsatte rammene for dette. Ettersom det ikke er tatt noen forebehold om det motsatte, legger departementet til grunn at dette likebehandlingsprinsippet også må gjelde i streikesituasjoner.

Tine har i brev av 07.11.2008 redegjort for sin håndtering av streiken, og kommentert de forhold NHO Mat og Drikke tar opp i sitt brev slik de er referert ovenfor. Sekretariatet merker seg at Tine etter streiken tok initiativ til et oppsummeringsmøte med aktørene for å evaluere situasjonen.

Markedsregulators informasjonsplikt fremgår av dagjeldende markedsreguleringsforskrift § 17. Her fremkommer det at markedsregulator skal gi alle meieriselskaper lik tilgang til informasjon om aktiviteter som markedsregulator utfører i kraft av markedsreguleringsansvaret, og at slik informasjon gjøres tilgjengelig umiddelbart etter at det er fattet vedtak om endring/tiltak.

Tine har fremlagt en omfattende liste over e-poster og brev som ble sendt ut til aktørene før og under streiken, og til telefonkonferanse med NHO Mat og Drikke den 13.06.08, jf. vedlegg til Tines brev av 07.11.2008 og som ligger vedlagt saken. SLF oppfatter det slik at det var noe forskjellig oppfatning blant aktørene om hva som ble formidlet muntlig. Ut i fra den dokumentasjon som foreligger, vurderer SLF det slik at Tine i den konflikten som oppstod, har håndhevet sin informasjonsplikt, slik den er uttrykt i dagjeldende markedsreguleringsforskriftens § 17.

Når det gjelder *markedsregulators forsyningsplikt* fremgår denne av dagjeldende markedsreguleringsforskrift § 18 og omfatter melk som råvare på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen. Forsyningsplikten skal sikre alle meieriselskaper som deltar i prisutjevningsordningen for melk tilgang på melk som råvare til vilkår som fremgår av forsyningspliktforskriften. Det kvantum som under prisutjevningens prioriteringsregler er tilgjengelig for den aktuelle anvendelse, skal fordeles med utgangspunkt i meieriselskapenes bestillinger. Videre er forhold knyttet til markedsregulators forsyningsplikt nærmere spesifisert i dagjeldende forsyningspliktforskrift (nå retningslinjer). Her fremkommer det av § 6 at markedsregulator skal utarbeide månedlige leveranseplaner til de enkelte meieriselskapene som ønsker tilført melk under forsyningsplikten. Planen skal omfatte det avtaleåret som prognosen gjelder for. Når det gjelder overføringsopplegg, må det tas hensyn til hva som er mulig å gjennomføre innenfor de til enhver tid gjeldende forskrifter og tilgjengelige ressurser. Månedlig leveranseplan skal aksepteres skriftlig av de aktuelle meieriselskaper innen 1 uke etter at de har mottatt den, og det planlagte volum er deretter bindende både for markedsregulator og for meieriselskapene. Av dagjeldende forsyningspliktforskrift § 12 fremkommer det at meieriselskaper som mottar melk fra markedsregulator skal innen onsdag hver uke ha sendt markedsregulator sin bestilling av melk for kommende uke. Bestillingene skal spesifiseres pr. ukedag og skal på månedsbasis samsvare med den skriftlig aksepterte planen, jf § 6.

Når det gjelder leveranser i henhold til prisutjevningens prioriteringsregler, fremgår det at vel 20 av Tines anlegg stoppet opp som en følge av konflikten. Slik SLF oppfatter det har dette i en viss grad påvirket hvilke anlegg som fullt ut fikk oppfylt sine leveranser i henhold til planene og hvilke som ikke fikk det, særlig i de første dagene som streiken varte. Som nevnt tidligere har markedsreguleringen som formål å sikre konkurranse på like vilkår mellom Tine som både er markedsregulator og dominerende aktør og mindre, uavhengige aktører. Når det gjelder prioriteringer av melkeleveranser innenfor samme melkeanvendelse, har Tines anlegg, som produserer produkter innenfor samme melkeanvendelse som andre meieriaktører, fått mindre melk enn planlagt relativt sett i forhold til andre aktører. Forhold knyttet til markedsregulators forsyningsplikt og likebehandling mellom markedsregulator og andre meieriaktører har derfor ikke etter SLFs oppfatning vært en aktuell problemstilling i denne konflikten. SLF viser til dagjeldende markedsreguleringsforskrift § 18 og finner ikke noen dokumentasjon på at Tine ikke har oppfylt sin forsyningsplikt i forhold til de kravene som her er stilt.

SLF viser til dagjeldende forsyningspliktforskrift § 6 hvor det stilles krav til månedlige leveranseplaner for hele avtaleåret. Så langt SLF kan se har det ikke fremkommet opplysninger om at Tine har avveket fra de månedlige leveranseplanene. SLF viser til samme forskrift § 12 vedrørende mottagende meieris ukentlige bestillinger spesifisert pr. ukedag. Ut i fra de opplysningene som fremkommer, vurderer SLF det slik at Tine har hatt

mindre avvik i leveransene av melk enkelte av dagene konflikten varte i forhold til den ukentlige bestillingsplanen for en av aktørene. Betydningen av dette kommer vi tilbake til avslutningsvis.

Når det gjelder *markedsregulators mottaksplikt* fremgår det av dagjeldende markedsreguleringsforskriftens § 19 at dersom et uavhengig meieriselskap med egne leverandører har behov for at markedsregulator mottar rå melk fra vedkommendes leverandører, må innmelding skje senest 8 dager før oppsamling skal foretas, og oppsamling må skje i minimum en periode på 4 uker. Innmelding av volum og periode skal skje samlet fra det uavhengige meieriselskapet direkte til markedsregulator.

SLF vurderer det som viktig å skille mellom kommersielle avtaler aktørene mellom, og avtaler Tine gjør med aktørene som en følge av markedsregulatoransvaret. Tine opplyser at Q-meieriene i forkant fikk aksept av Tine til å levere 40.000 liter melk til Tine som en følge av et produksjonsproblem ved et av sine anlegg. Q-meieriene ønsket videre å levere melk til et av Tines anlegg for leieproduksjon, noe Tine ikke kunne etterkomme siden dette anlegget var tatt ut i streik. Tine viser til at denne melka ikke var meldt inn til Tine for levering til Tine som markedsregulator. En slik avtale som et resultat av akutte driftsproblemer er et eksempel på en slik type avtale som Tine gjør uavhengig av sitt regulatoransvar.

For melk som skal leveres markedsregulator i henhold til mottaksplikten, fremgår det av § 19 at innmelding av melk fra meierier med egne leverandører skal skje senest 8 dager før oppsamling skal foretas, og ha en varighet på minimum 4 uker. Ut i fra den dokumentasjonen som foreligger, finner SLF at Tine har håndhevet sin mottaksplikt på melk i henhold til markedsreguleringsforskriftens § 19.

Det fremgår videre av dagjeldende markedsreguleringsforskrift § 20 at så lenge det brukes reguleringsmidler på eksport av smør, pålegges markedsregulator mottaksplikt (kjøpeplikt) på innenlandsk produsert smør fra meieriselskaper i PU-ordningen. Alternativ levering av melkefett i form av fløte kan skje etter avtale med Tine BA. Ved avtale om levering av fløte avgjør markedsregulator i hvilken form dette skal skje (fløte eller bearbeidet produkt) basert på månedlige prognoser fra det uavhengige meieriselskapet.

I konfliktperioden foreligger det opplysninger om at SF ønsket å levere fløte til Tine knyttet til fløteoverskudd som oppstod av melk som SF mottok fra Q-meieriene, noe Tine valgte å motta som de skriver i brev av 07.11.2008 ”uten å starte en diskusjon om Tine som markedsregulator har plikt” til det. Tine opplyste videre i brevet at de hadde gjort det klart for aktørene at de ville ta i mot all fløte fra aktørene. I følge Tine tok imidlertid noen av aktørene hånd om avsetningen av fløte selv, mens resten av fløten ble anvendt ved Tines anlegg.

SLF vurderer det slik at Tine har mottaksplikt på fløte i henhold til dagjeldende markedsreguleringsforskrift § 20 så lenge de har akseptert en månedlig leveranseplan. SLF vurderer det videre slik at Tine har mottaksplikt på fløte innenfor prognosert månedsplan, uavhengig av om det er Tine eller et annet meieriselskap som har levert melk til aktøren. SLF viser til dagjeldende markedsreguleringsforskrift § 20 og finner ut i fra opplysningene som foreligger, at Tine har oppfylt sin mottaksplikt på smør/alternativt fløte.

Avsluttende merknader

I følge norsk rett suspenderes forpliktelser i den utstrekning hindringen er relevant og så lenge forholdet varer og dersom oppfyllelsen av en plikt helt eller delvis hindres av forhold som kan bedømmes som force majeure. Dette prinsippet er nedfelt bl.a. i kjøpsloven § 27 første ledd som omhandler eventuell erstatning for kjøpers tap ved selgers manglende oppfyllelse:

Kjøperen kan kreve erstatning for det tap han lider som følge av forsinkelse fra selgerens side. Dette gjelder likevel ikke så langt selgeren godtgjør at forsinkelsen skyldes hindring utenfor hans kontroll som han ikke rimelig kunne vente å ha tatt i betraktning på avtaletiden eller å unngå eller overvinne følgene av.

Tilsvarende prinsipper gjelder også for Tines forpliktelser som markedsregulator selv om disse bygger på forskrift eller retningslinjer.

Det er liten rettspraksis på dette området. Dette må antas å skyldes at streik vanligvis anses som lovlig unnskyldning som fritar for ansvar. I de fleste tilfellene har det derfor lite for seg å gå til sak. I regelverket er lovlig unnskyldningsgrunn for manglende oppfyllelse normalt beskrevet som "mislighold som skyldes forhold vedkommende selv ikke kan påvirke/ikke er ansvarlig for/er utenfor vedkommendes kontroll/skyldes force majeure" uten at dette er nærmere definert i lov eller forskrift. Forståelsen av slike formuleringer har utviklet seg i teori og praksis.

Kjøpsloven av 1988 innebærer en vesentlig oppmykning i forhold til tidligere kjøpslov som bygde på at det måtte foreligge en generell umulighet som ikke bare rammet vedkommendes virksomhet. En lovlig streik som ledd i normale forhandlinger mellom en arbeidsgiver- og en lønnstagerorganisasjon om lønns- og arbeidsvilkår, slik som den aktuelle mellom NNN og LA, er etter SLF sin oppfatning en situasjon som gir ansvarsfrihet etter nyere lov, teori og praksis. Saken ville ha artet seg annerledes om streiken for eksempel var utløst av tariffstridige forhold ved Tines virksomhet. Det vises her til John Egil Bergem m.fl. "Kjøpsloven 1988 mv", 3. utgave side 140 og 143.

Den kortvarige ulike tilgangen på råvarer for de forskjellige aktørene som oppsto de første dagene under streiken må antas å ha vært en følge av at enkelte av Tines anlegg ble tatt ut i streik. Etter det opplyste ble det igjen foretatt levering i henhold til bestilling så snart det var praktisk mulig.

SLF vurderer at Tine som markedsregulator i denne situasjonen har overholdt sine plikter hva gjelder informasjons- mottaks- og forsyningsplikt så langt det med rimelighet lot seg gjøre forut for og under streiken. Dette gjelder også i forhold til likebehandling av aktørene.

Sak nr.: 8	Sektor: Felles	Beslutningsnivå: OR
Behandling: <i>AU: 01.12.2008</i> <i>OR: 01.12.2008</i>	Tittel: Åpne møter i Omsetningsrådet	Saks nr. (DL):

Beskrivelse: Leder orienterte Arbeidsutvalget om en henvendelse han har fått fra en journalist som ønsker å delta på møter i Omsetningsrådet.

Hjemmel: Forvaltningsloven og offentlighetsloven.

Vedlegg: Ingen

Behandling i AU: Enstemmig vedtak.

Vedtak: [Arbeidsutvalget foreslår at Omsetningsrådet gjør følgende vedtak:](#)

[Omsetningsrådet ber Statens landbruksforvaltning utrede spørsmålet om åpne møter i Omsetningsrådet.](#)

Neste møte (pr. telefon) er berammet til 13. januar 2009 kl 10:00.

Møtet var slutt kl. 11.00.